

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חוקת

"זאת חוקת התורה" (יט, ב)

"גזירה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה" (רש"י)
מסופר על הרה"ק רבי חיים מצאנז בעל ה'דברי חיים'
זיע"א, אשר מנהג מקודש היה נוהג הוא, לחתוך בעצמו
את הביצה והבצל למאכל שנהוג לאוכלו בסעודת צפרא
דשבתא.

מנהג זה לא היה מחוור לקהל החסידים, על מה ולמה
ינהג הרבי כן בעצמו ובעת הסעודה, אך סביביו נשערה
מאוד, ולא נודע מעולם פשר המנהג.

מעשה היה, ונקלע אל השולחן כפרי פשוט ותמים,
וכראותו את הרבי נוהג כן, בעת חיתוך הבצל, לא כבש את
תמיהתו ומיהר לשאול בקול רם: "רבי על מה ולמה? וכי
אי אפשר לחתוך את הבצל קודם הבאתו אל השולחן?"

ה'עולם' עצר נשימתו בדריכות, לדעת מה יענה הרבי, אך
הרבי אך חייך ואמר לאותו כפרי: "הרי כל מהות מאכל
הבצל היא החריפות שבו, וכי אם נחתכנו קודם לכן, מה
הועילו טבחים בתיקונם? הרי תאבד הוא כל חריפות
שבו..."

הכפרי נחה דעתו, ואולם החסידים המרוממים יותר,
הבינו שלא בכך סובב העניין...

לפרק זמן אחר התרחש מעשה שוב.

בא רב ודיין, בעל הלכה, להשתתף בשולחן הרבי, לחזות
בהיכלו, למרות שלא מן עדת החסידים הוא, וגם הוא
כקודמו תמה בלחישה, מאי אולמיה לבצל הנחתך בעת
הזאת ובעסק הזה?

הראה לו הרבי פנים שוחקות ואמר לו: "והלוא אתה
שבעל הלכה אתה, עליך לדעת היטב כמה איסורי שבת
עלולים להתרחש בחיתוך הבצל, אמנם הביצה לאו גידולי
קרקע היא לעניין מיעובה, אך בחיתוך הבצל דק, עלולים
לעבור על טוחן, לש וכו', וממילא בכדי שהרבנית לא
תיכשל בהם חלילה", אמר הרבי, "מקפיד אני לחתוך
בעצמי בכדי שלא תבוא תקלה על ידי נשים צדקניות..."

נחה אמנם דעת הרב... אך קהל החסידים שוב ידע שלא
בזאת עסקינן, והלוא הרבנית בקיאה היטב בהלכות
הנודעות לתיקון מאכל בשבת, וכן ההתעסקות על
השולחן הטהור בעצמו גם לא ברורה...

חלפו השנים, והנה בא ונכנס אל חדר הרבי חסיד ישיש.
פונה הוא אל הרבי בזה הלשון: "רבי רחימא, שנים רבות
עבדתך ולמדתי ממך רוב תורתך, שבכתב ושבעל פה,
נגלה ונסתר, ורק חסרתך דבר זה, על מה ולמה נוהג רבינו
כך בעת שולחנו הטהור בחיתוך האי בצלא?"

הסביר לו הרבי פניו ואמר: "ידוע
הדרוש המפורסם כי שבת
קודש, יום השביעי, הרבה מן
הנוהג בו הוא בגימטריא שבע,
אף הוא: 'נר' בגימטריא קטנה

שבע, 'יין' אף הוא שבע, 'דג' גם, 'מרק', 'בשר', הכול שבע,
עד שמגיעים לבוקר שבו מגיע הבצל שהוא בגימטריא
קטנה ארבע עשרה, ובכדי לתקן זאת, מקפיד אני בעצמי
לחותכו ל- שבע חתיכות.

למרות שפה קדוש אמר דבר זה, עדיין אמרו חסידים בעלי
דעת, שעדיין אין בזה בירור, והדברים נותרו צפונים
וחתומים...

אמרו דרשנים, אשר בכל זאת בשלוש התשובות אותן ענה
הרבי, נאמרו מהלכים שונים: בתשובתו לכפרי נרמז ענין
החריפות והדבקות בד' יתברך, בתשובתו לרב נאמר
הצורך הגדול בהלכות שבת בפרט, לדעת ולשלוט בכדי
לא לעבור על איסורים מפורשים מידי שבת, ובתשובתו
לחסיד הישיש נאמר, שלא להיות כנמשל כבהמות נדמו...
חשוב ודע את בוראך ותפקידך בעולמו.

אך הדברים נותרו חתומים כדבר שנאמר: "אמרתי
אחכמה והיא רחוקה ממנו", ולנו המורגלים על "אין לך
רשות להרהר אחריה, נותרה הזכיה, שאין השטן ואומות
העולם מונים אותנו לאמור 'מה העבודה הזאת לכם',
שאת רצון בוראינו נעשה תמיד, זאת חוקת התורה!"
(דרשו)

"זאת חקת התורה... ויקחו אליך פרה

אדומה" (יט, ב)

חז"ל דרשו על הפסוק "אמרתי אחכמה והיא רחוקה
ממני", שהכוונה היא על זה - פרה אדומה.

מה פירושם של הדברים? רבי משה הדרשן באר את טעם
המצוה: "תבוא האם ותקנח צואת בנה" - עם ישראל חטאו
בחטא העגל, תבוא אמו - הפרה, ותכפר על כך.

ולכאורה, אם קיים טעם למצוה, מדוע נחשבת היא
לחוקה?

על כך נאמר: "אמרתי אחכמה" - אני חשבתי לאמר את
הטעם למצות פרה אדמה, כפי שבאר רבי משה הדרשן,
אולם "והיא רחוקה ממני" - ומדוע? שהרי על מצות פרה
אדמה הצטוו כבר במרה, עוד בטרם חטאו בחטא העגל,
והחטא היה בגדר "רחוק ממני".

על כן נחשבת מצות פרה אדמה כ"חקת התורה" - מצוה
שאינן יודעים את טעמה. (מהרי"א)

"זאת חקת התורה" (יט, ב)

על פרשת פרה אדומה אמר שלמה המלך בחכמתו
(קהלת ז) "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני!"

משל למה הדבר דומה? - אמר
המגיד מדובנא - לעשיר כפרי
אחד שרצה לנסוע עד סוף
העולם.

אמר ועשה! הכין מרכבה
רתומה לסוסים אבירים

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חוקת

בסוף ימיו חלה רבי אהרן יהודה ונסע לזאמושטש כדי להתרפאות. כאשר שהה בזאמושטש לצורכי רפואתו - נפטר.

הגיע הגאון רבי יעקב קראנץ - המגיד הנודע מדובנא (שאף הוא מנוחתו כבוד בזאמושטש) - להספידו, ונשא את משלו, כהרגלו בקודש: צבי החליט לנסות את מזלו במסחר בשיריים של משי. חתיכות קטנות ולא אחידות שונתרו מגזירת הבדים וכדומה. השיג אותן צבי בפרוטות ומכר אותן ברווח מזערי למי שביקש להטליא את בגדי המשי שלו.

יום אחד פגש את צבי חבר. כששמע שמצב העסקים לא טוב, הגיב החבר: "בחרת לך למסחר את הכפרים הקטנים, בהם כמעט אין לובשי משי", ויעץ, "תעבור לעיר הגדולה ותראה כמה ביקוש יהיה לסחורתך".

אף הצדיקים כך - סיים המגיד מדובנא את משלו - אין הקב"ה חפץ שיסתלק צדיק כה גדול בכפר כה קטן ותהיה כפרה רק למעט אנשים, לפיכך מגלגל הקב"ה שיגיע הצדיק לעיר גדולה וחשובה למען תכפר מיתתו על כולם... (במחשבה תחילה)

"וימאן אדום נתון את ישראל עבור בגבולו ויט ישראל מעליו" (כ, כא)

קבוצת חסידים הגיעה לשינאווה, אל הצדיק בעל "דברי יחזקאל" זצ"ל.

חקר הצדיק כיצד עברה עליהם הדרך, סיפרו שהלכו רגלי ובכל כפר לנו בביתו של השוחט המקומי, כנהוג. רק בכפר פלוני נאלצו לחפש אכסניה, השוחט סירב להרשותם ללון בביתו.

שמע הצדיק, ושמר את הדברים בליבו. כעבור זמן קצר באו אנשי העיר הסמוכה לאותו כפר לבקשו שישבות בעירם, ונעתר להם. השמועה עשתה כנפיים, ומכל רחבי המחוז נהרו העירה לשבות בצילו של הצדיק, לשמוע את הרינה ואל התפילה. בין הנוהרים היה איש גבה קומה, בעל צורה, ציקלון מזונות בידו האחת ותיק טלית ותפילין בשניה. דרכו עברה באותו כפר.

כנהוג, שאל לביתו של השוחט ושם פעמיו לשם. אשת השוחט קידמה פניו: יום חמישי היום, והשוחט עורך סיבוב ביישובים סביב, לשחוט לכבוד שבת... "ברשותך", אמר האיש, "אחכה לשובו באסם".

האישה היססה: "בעלי אינו אוהב אורחים, חבל על ההמתנה ועל האכזבה.

ישאל כבודו לביתו של הפרנס, שם יארחוהו בכבוד". אבל האיש בשלו: "מסורת היא ללון בביתו של השוחט, אמתין באסם עד שובו".

וחזקים, אוכל וצידה לדרך. לאחר מכן עלו הוא ומשרתו למרכבה, ויצאו למסע אל סוף העולם... ביום הראשון לנסיעתו, נסע העשיר שלוש מאות פרסאות, ולעת ערב עצר כדי לנוח במלון.

במלון ישב העשיר על יד השולחן והשתתף בשיחת האורחים ובסיפורי מסעותיהם. כל אחד מהם תיאר באוזני חבריו את מטרת מסעו, כמה כבר נסע, וכמה עוד עליו לנסוע.

אני - קפץ העשיר ואמר - נוסע לסוף העולם, וכבר עברתי היום שלוש מאות פרסאות!

שוטה שכמוך - צחקו כולם - האינך יודע כי העולם הוא עגול? אין אתה מתקרב לסיום מסעך כלל, כי ככל שתרחיק ותסע, כן ירחק ממך סוף העולם...

כן הוא גם הנמשל - סיים המגיד - שלמה המלך חפץ להבין את סודות התורה, אולם, ככל שלמד, הבין כי התורה עמוקה מני ים. משום כך אמר: "אמרת אחכמה והיא רחוקה ממני"!

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (יט, יד)

הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות, ידוע היה בגאונותו הגדולה בתורה. עם זאת, ניהל עסקים מסועפים, ונודע גם כעשיר מופלג - תורה וגדולה במקום אחד.

פעם אחת באו לביתו כמה סוחרים ובפיהם הצעת עסק. רבי אפרים זלמן ישב באותה שעה בחדרו, והיה עמל על דברי הגמרא, ומשום כך סירב להפגש עמהם.

הדבר אינו סובל דחוי - אמרו הסוחרים לרבנית - אמרי לרב כי אם לא יקבל אותנו לפגישה עכשיו, עלול הוא להפסיד ממון רב!

נכנסה הרבנית אל חדרו ומסרה לו את דבריהם. בפרשת חקת - השיב לה הרב - נאמר: "זאת התורה אדם כי ימות באהל", בשעה שאדם יושב ועוסק בתורה, עליו לשים עצמו כמת לגבי כל עניני העולם הזה, על כן אינו מוכן לפגוש בסוחרים אלה עכשיו!

הלכו הסוחרים לדרכם, ואמנם, מכיוון שלא קיבל את הצעתם, הפסיד רבי אפרים זלמן הפסד עצום של אלפי זהובים.

אשרי ואשרי חלקי - שמח הרב - על שזכיתי לשלם היום אלפי זהובים, תמורת דף גמרא...

"ותמת שם מרים" (כ, א)

"למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה, לומר לך מה קרבנות מכפרין אף מיתת צדיקים מכפרת" (רש"י).

הגאון רבי אהרן יהודה קלוגר (אביו של הגאון רבי שלמה קלוגר מברודי) כיהן כרב בעיירה קטנה בשם 'קומרוב'.

לעי"נ האשה החשובה מרת
מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חוקת

והלא שחיתת גוי פסולה"... והוסיף: "כשתמצי לומר, יש לכך רמז בפרשת השבוע, פרשת חוקת: "וימאן אדום נתון את ישראל עבור בגבולו - ויט ישראל מעליו".

אם השוחט, ממזל מאדים, ממאן לתת ליהודי לעבור בגבולו, ואינו מאזן את שפיכות הדמים במעשי חסד והכנסת אורחים - "ויט ישראל מעליו", נוטשת אותו הנקודה היהודית.

נאה הוא הסיפור, אך יחטיא את מטרתו אם נאמר לעצמנו: אני איני שוחט, ואיני מגרש אנשים... יתבונן כל אחד ויראה, שבלחץ החיים והטרדות נשחקים רגשות ומופרים איזונים, וחובה עלינו לעמוד על המשמר. אם ששת ימי המעשה מושכים לחומריות - נקדיש את השבת לרוחניות. אם מנותקים הם מהמשפחה - תוקדש השבת לחינוך הקשר, ללימוד עם הילדים. תשיב אותנו אל עצמנו, למשפחתנו, ותשיב את האיזון הנכון! (וקראת לשבת עונג)

"קח את אהרן ואת אלעזר בנו" (כ, כה)

קח את אהרן - בדברי נחומים (רש"י) מעשה באברך שנסע לקהילת פראנקפורט-דמיין כשבכיסו כמה אלפים רובל כסף. בדרך נכנס לביהכ"ס והניח את הכסף על הקורה שם וביציאתו שכח מזה והמשיך בדרכו. לפתע באמצע הדרך הרגיש שכספו בל עמו. הוא נכנס לחרדה גדולה והחל לצעוק ולבכות ולרוץ ברחובה של עיר בהסטריה בלי לדעת מה יעשה. תוך כדי מרוצה עבר ליד ביתו של אב"ד פראנקפורט הגאון רבי אברהם אביש זצ"ל. כשראה הרב דרך החלון את אותו יהודי כשהוא מצעק ובוכה, קראהו אליו ושאלו על סיבת בכייתו. סיפר לו האיש על אסונו הגדול שאבד לו ממון רב. ואינו יודע היכן להתחיל לחפש. הרגיע אותו הרב ואמר לו: "אל תדאג, מעותיך הם אצלי בשלימות. הרגע מעט ואכול ארוחת צהרים ואחר כך אתן לך את כספך ותלך לשלום. ויהי כאשר נרגע האיש, נח מעט וסעד את לבו, נתיישרה עליו דעתו ונזכר שהניח את כספו על הקורה בביהכ"ס. הוא יצא מבית הרב ורץ לשם ואכן מצא שם את כל כספו כפי שהניחו.

כשחזר לבשר לרב, אמר לו רבי אביש: "הנה החזרת לך את ישוב הדעת, וידעת שתמצא את מעותיך. (אוצר שיחות צדיקים)

דלת הבית נסגרה, והוא פנה לאסם. ישב על אלומת קש, הוציא ספר מתיק הטלית והתפילין, ומיד השתפך קול ניגונו הערב, שובה הלב. צללי ערב נטו, אפלולית השתררה, ולפתע נפרצה דלת האסם.

"מה מעשיך כאן?" רעם קולו של השוחט. "החוצה, משיג גבול שכמותך!" הזור קם על רגליו. "ברשותך", הפציר, "אם אינך מוכן לארחני בביתך, הרשיני לישון כאן, באסם!"

"אין על מה לדבר", הקשיח השוחט ליבו. הזור קיבל את הדין ויצא משער החצר. שאל לביתו של הפרנס והתקבל בכבוד. ערכו לפניו שולחן והציעו לו מיטה, ובבוקר נלווה אל מארחו לתפילה. גם השוחט היה שם, ושיחת הבוקר נסובה על בואו של הצדיק הנערץ לעיר הסמוכה. כל יהודי הכפר התעתדו לנסוע העירה לשבת, ושכרו עגלה.

ברצון ניאותו לצרף אליהם את האורח נשוא הפנים. לקבלת השבת היה בית הכנסת הגדול מלא מפה לפה, ורבים גדשו את החצר והרחבה, מהם שמעו את קול תפילתו של הצדיק שהתנשא כשאגת ארי. לאחר התפילה הנרגשת עברו הכל על פניו, לקדם בשלום ולהתברך בברכת שבת שלום. גם יהודי הכפר עמדו בתור, ובהגיע תורו של השוחט העיף מבט בפני הצדיק - והתעלף... היה זה האורח אותו גירש בבזיון מחצרו, ואף לא הניחו ללון באסם!

פרצה מהומה, היזו עליו מים. בפיק ברכיים שב ועמד על רגליו מבווייש ונכלם, והצדיק פתח ואמר: "אכן, התקשיתי להאמין למה שסיפרו אודותיך, ובאתי לבדוק בעצמי. לדאבוני, הוברר שצדקו..."

וכאן ודאי תשאל: האם תמיד, כששומע אני שיהודי אינו נוהג כשורה, פונה אני לאמת את השמועה? ודאי שלא, אך כאן, שונה הדבר, שכן נהגו שהשוחט מארח את עוברי הדרכים, משום שהשחיטה עלולה להקהות את רגשותיו לצער וחמלה.

והרי אמרו שקשורה היא במזל מאדים, מזל שפיכות הדמים. ורגש הרחמים, מסימני היהדות הוא: שלושה סימנים באומה זו, בישנים רחמנים וגומלי חסדים, ואם חלילה, יאבד השוחט את הסממן היהודי של הרחמים ותחלחל לליבו אכזריותו של עשיו, כיצד נאכל משחיתתו?

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חוקת

"קח את אהרן ואת אלעזר בנו" (כ, כה)

קח את אהרן - בדברי נחומים (רש"י)
סיפר הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל: כשזכיתי פעם לבקר אצל החפץ חיים, ראיתי שם אברך צעיר עומד ובוכה לפני החפץ חיים ומתאונן על מצבו הקשה.
שאל אותו החפץ חיים: "אילו היו אומרים לך שישנה גזירת שמים שאתה צריך לעבור תקופה קשה בחיך, ושואלים אותך מתי אתה בוחר לעבור את התקופה הקשה, האם בצעירותך או בזיקנותך, מה היית בוחר?
השיב האברך: "בוודאי הייתי בוחר בצעירותי, כי אז יש בכוחי לסבול יותר, גם הסבל נשכח כשבאים אחריו ימים טובים".

אמר לו החפץ חיים: "אם כן, נמצא שהקב"ה בחר עבורך בדיוק את מה שהיית בוחר לעצמך. א"כ, למה לך להתרעם כלפי מעלה?

הרי יותר ממה שגייע לך לסבול לא תסבול אפילו עוד רגע אחד, ועל ידי מה שאתה עובר כעת, אתה חוסך מעצמך צער ועוגמת נפש בעתיד, אם כן עליך להיות מאושר".
דברים אלו של החפץ חיים מצא האברך מרגוע לנפשו. (דרך אבות)

הרופא הנכרי שניתח את לבו הטהור של הגרי"ש אלישיב זצ"ל היה מלווה ברופא יהודי שהגיע עמו מארה"ב וסייע בידיו במהלך הניתוח הסבוך. יום הניתוח הגיע. הרופא הנכרי היה רגוע ושלו שכן עבורו מדובר בעוד ניתוח שיגרתו אף כי סבוך ומסוכן. לעומת זאת, הרופא היהודי, שהבין כי חייו של פוסק הדור בסכנה, היה אחוז חרדה. הרב אלישיב שהבחין בחרדתו, החל להרגיעו בדברים הבאים: "ראשית כל, ברצוני להודות לך כבר עתה על שהטרכת עצמך לבוא לטפל בי. מכיון שלאחר הניתוח אינני יודע אם יהיה מי שיוודה לך. מלבד זאת, אינך צריך לחוש אכזבה באם לא תצליח במלאכתך, ואין לך לחשוש שמא יאשימו אותך, משום שהכל בידי שמים, והדבר לא תלוי בך אלא בגזירת הבורא יתברך. (עמודו של עולם)

"ויבכו את אהרן שלושים יום כל בית

ישראל" (כ, כט)

ואילו במיתת משה רבינו נאמר: "ויבכו בני ישראל את משה" (דברים לד-ח).

מדוע לא נאמר "כל בית ישראל" כשם שנאמר אצל אהרן? אלא, מפרש רש"י הטעם, משום שעל משה בכו בני ישראל - רק הזכרים, ואילו על אהרן, מתוך שהיה רודף שלום ונותן שלום ומטיל אהבה בין איש לרעהו ובין אשה לבעלה, בכו "כל בית ישראל". זכרים ונקבות.

מעשה אדם שכלתו לא

ידעה לאפות לחם בתנור,

וכל לחם שהיתה אופה יצא שחור כפחם. ניסה האיש להשפיע על בנו לגרשה אך קודם לכן, באו האב ובנו לפני הגאון רבי משה זקן מאזוז זצ"ל (ראב"ד ג'רבא) וסיפרו לו כל הענין.

קבע להם הרבי להגיע אליו ביום פלוני אחר הצהריים, משהלכו ציוה הרב להכריז כי ביום המיועד תאפה לו לחם שחור כפחם ותעטפו יפה במפית.

כשהגיע היום, באו האב ובנו עם הכלה. עסק אז הרב בלימודו, ופתאום קראה לו אשתו לאכול. אמר לה הרב שתמתין מעט כי יש אנשים שממתינים לו.

אך האנשים מיהרו לומר כי יש להם זמן, וקודם יסעד הרב את ליבו.

הרבנית הגישה את האוכל והלחם.

ניגש הרב ליטול ידיו, הוציא את הלחם מהמפית ולנגד האב ובנו נגלה הלחם שחור כפחם, הרב אכלו לאיטו כאילו רגיל בו.

האב ובנו רואים ומשתאים. פנה האב לבנו ואמר: "אם הרב רגיל לאכול לחם כזה וסובל כך מאשתו, מה נאמר אנחנו". וביטלו את תכנית הגירושין.

"וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים..."

וימת עם רב מישראל ויבא העם אל משה

ויאמרו חטאנו כי דברנו בה' ובך" (כא, ו-ז)

מפני מה שלח ה' את העונש לעם ישראל, מבלי להודיע זאת למשה תחילה?

בני ישראל דברו לשון הרע על משה, אך ה' לא רצה לומר לו זאת, כדי לא לומר לשון הרע על עם ישראל, לכן נענשו עם ישראל, ומשה לא ידע את הסיבה לכך.

אבל לאחר מכן באו בני ישראל וסיפרו לו מעצמם על החטא, ואז התפלל עליהם.

"עלי באר ענו לה" (כא, יז)

בזכות מרים קיבלו ישראל את הבאר (כמבואר בתענית ט). ולאחר פטירתה של מרים הסתלקה הבאר וחזרה שוב עד שנכנסו ישראל לארץ, בזכות משה.

דבר זה, מבאר הגה"ק רבי יוסף חיים מבבל, בספרו 'אדרת אליהו', רמוז בפסוק: "אז ישיר ישראל את השירה... עלי באר", כששרו ישראל את שירת הבאר ביקשו ממנה להעלות להם מימיה, ביארו באיזו זכות יעלו לקראתם מי הבאר לאחר פטירת מרים: "ענו לה".

"ענו" אותיות "ענו", שבזכות משה העניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה - זכו שוב לבאר.

(במחשבה תחילה)